

אוסף סיפורים "רצג"

מתוך "ליקוטי שמואל"

עורך ומלקט שמואל אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

אני ה' - נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני (רש"י) [מתוך ספרי ר' יעקב (קובי) לוי]

מספר רב שכונה: "יש לי תלמיד, שהוא גם ידיד, בעה"ב טוב, שכבר עשרים שנה משתתף בשיעורי תורה שאני מוסר בשעות הערב בבית הכנסת השכונתי, והוא ממש יד ימיני. שמו הוא אהרל'ה ברדינסקי והוא עסק בנדל"ן והרוויח סכומים נכבדים, הוא התגורר לו עם משפחתו הקטנה בדירת ענק בת 7 חדרים, נסע במכונית ענקית שאינני זוכר את שמה, וכיסו וליבו פתוחים ונדיבים. מדי חודש הוא היה רושם צ'ק עב כרס לפקודת כולל האברכים שלי, ומעת לעת - בעיקר בחגים, דאג למוצרי מזון למשפחות בני תורה. טיפוס מבוסס עם עין טובה, ואכן ככל שהתחזק אהרל'ה ביראת שמים, עסקיו הניבו פירות טובים. והנה, אחרי עשר שנים מוצלחות מגלה יום אחד אהרל'ה שלנו, שהבנקים מאיימים לנשל אותו מכל נכסיו... מה שמתברר הוא, ש'רואה החשבון' שלו בשיתוף פעולה עם עוד כמה גורמים עסקיים, עשו לו - מה שנקרא בלשון הרחוב - 'עוקץ', הם פשוט בלעו את כל הונו והותירו אותו עם חובות עצומים, דירה מעוקלת, לב מרוסק ומשפחה שבורה. אהרל'ה ברדינסקי הפך לצל של עצמו. נרדף, מעוקל, שמחפש דירה קטנה להשכרה וחי מהיד לפה. וזה קורה תוך שנה.

לילה אחד הוא מגיע אלי שבר כלי ושופך את ליבו: "כבוד הרב יודע הכי טוב, כשהייתי אמיד חילקתי המון, החזקתי תורה, נתתי ביד רחבה. למה נפלתי לאשפתות, מה הקב"ה רוצה ממני?". כן הוא שאל, ואז הבזיקה בראשי תשובה מעניינת למדי. אמרתי לו: "אהרל'ה, נכון, עמדת בנסיון העושר, אני עד נאמן לך, ועכשיו הקב"ה רוצה להעמיד אותך בנסיון העוני." אהרל'ה מירר בבכי: "כבוד הרב אני לא מסוגל להיות עני...". ואז משמים הכניסו לפי את המשפט הבא: "אהרל'ה אל תיעלב ממני, אבל האם מאז שחזרת בתשובה הקפדת על כשרות מהודרת."? הוא נדהם מהשאלה אבל הודה: "לא תמיד, בחו"ל לפעמים נכנסתי למסעדות עלובות בכשרותן, וגם בארץ הייתי מבקר במלונות לא הכי הכי". "...הגביר לשעבר היה נבוך, והייתי צריך לתת לו הנחיה כלשהי, שיתרומם, שיתחזק שיקבל אויר לריאותיו וימשיך הלאה. ושוב צץ במוחי רעיון: "כרגע, אהרל'ה, כרגע זה מצבך, וצריך תעצומות נפש להתמודד מול הנושים והבנקים, אולם ליבי אומר לי שמעכשיו אתה צריך להיות שכיר, ולהביא לחם הביתה בצורה מכובדת. אני ממליץ לך ללמוד קורס מקוצר בכשרות, ולהיות משגיח כשרות בבית מלון, והקב"ה יביא לך ישועה ע"י תשובת המשקל שלך ... שעכשיו אתה תהיה 'מזכה הרבים' ותדאג שמזון הכי כשר והכי מהודר יונח בצלחתם של יהודים."

אהרל'ה קיבל עליו את הדין באהבה, עשה קורס משגיחים ושקד בלילות על הלכות בשר וחלב, מליחה, ועוד, והתקבל לעבודה כמשגיח כשרות בבית מלון יוקרתי. הוא טיפוס מאיר פנים, והטבחים וכל אנשי הצוות פעלו בשמחה עפ"י הנחיותיו, ורמת הכשרות באותו מלון הרקיעה שחקים, עד כדי כך שבשלב מסויים גם הציבור החרדי פקד את המקום לרגל שמחותיו. בינתיים, כ'פושט רגל' השית עליו בית המשפט סכום די נכבד להשיב מדי חודש לנושיו, אך עפ"י אומדן חובותיו האדירים הוא היה צריך להחזיר אותם בשלושים-ארבעים גלגולים... הוא פנה אלי: "כבוד הרב, קיבלתי את עצתך, אני מביא לחם הביתה, אבל אנא ברוך אותי שאזכה להחזיר את כל חובותי לנושים. לא כ'פושט-רגל', אלא בראש זקוף." בירכתי אותי ועודדתי אותו, אם כי בשכל ישר, הדבר נראה בלתי אפשרי לחלוטין.

במשך חמש שנים אהרל'ה עבד כמשגיח, והנה ערב אחד קורא לו מנהל המלון ומודיע לו: "אהרל'ה ידידי, אתה יהודי דתי ויקר, ויש לי עבודה משימה קטנה, היום הגיע למלון יהודי דתי כבן שמונים, והוא יתגורר כאן אם ירצה השם עד מאה ועשרים. הוא קצת מתקשה ללכת, ולכן אני מבקש שתקבל על עצמך משימה לבקר אצלו פעמיים שלוש ביום, להנעים את זמנו, ולדאוג לו לארוחות". אהרל'ה מסר נפשו על האיש, הוריו נפטרו עליו בצעירותו, והישיש היה לו כמו אב. הוא האכילו, השקהו, שמח עמו, ומדי פעם אירח אותו בביתו.

יום אחד בעודם ישובים, נכנסה לדירה במלון אשה מכובדת והציגה את עצמה: "שלום, שמי ראומה גילון, אני בתו של מוריס, שמעתי שאתה מאד דואג לאבא שלי ובאתי להביע את הערכת ותודתי הגדולה לך". יושבים השלושה על המרפסת הצופה לים, ואז בין לבין שואלת הגב' ראומה את אהרל'ה, כמה שנים הוא משגיח כשרות. הוא מספר לה במילים קצרות שהוא נקלע לכאן אחרי פשיטת רגל בענף הנדל"ן עקב 'עקיצה'. הגב' גילון לא מאמינה למשמע אוזניה. אהרל'ה מספר לה על פרויקטים גדולים שבנה ויזם בארץ, ועל הנפילה הגדולה. ואז היא מסכמת את השיחה: "אדון אהרל'ה אני צריכה יהודי כמוך לצידי. רוב עסקי בחו"ל, אבל עכשיו אני הולכת להשקיע בפרויקט תיירותי ענק כאן בישראל, ואני צריכה מנכ"ל וגם שותף. שנה שלימה שאני מחפשת אדם ירא שמים ואמין עם ידע בנדל"ן ובינוי שינהל כאן בישראל את עסקי. מה דעתך לקבל את התפקיד, אדון ברדינסקי?".

אהרל'ה שלנו מקבל תפקיד של מנכ"ל בעסקים של הגב' גילון, וכאות הוקרה על הטיפול המסור באביה היא מעניקה לו 18% ממניות החברה בישראל, מבלי להשקיע אגורה אחת. אחרי חמש שנות עבודה מאומצת עם הישגים נדירים, אהרל'ה שילם את כל חובותיו, וחזר כמעט למצבו הכלכלי הקודם... זאת ועוד, מוריס - אביה של גב' גילון - נפטר לא מכבר, והותיר לו סכום נכבד בצוואה. אבל הדבר הכי חשוב, אהרל'ה ממשיך לפקוד את שיעורי הגמרא בשכונה והוא מקפיד על כשרות עד קצו של יוד, וכמובן, הוא מברך אותי כל הזמן על העצה שנתתי לו לעסוק כמשגיח כשרות, ובכך לעשות את תשובת המשקל שהשיבה אותו למעמדו...".

'דורשי ה' לא יחסרו כל טוב!' [מתוך 'דורש טוב'-שבועות]

סיפר מגיד המישרים הרב יעקב שיש שליט"א, מעשה מדהים אותו שמע ישירות מפיו של ראש ישיבה חשוב בבני ברק, בעל המעשה:

באחד הימים נכנס תלמיד וביקש לדבר ביחידות עם ראש הישיבה. כשנסגרה הדלת פרץ הבחור בבכי, ובקושי רב שפך את מר לבו: השבוע הגיעו תשובות מבדיקות שערך אביו, והתברר כי הוא חולה במחלה הנוראה. יהודי צעיר, בסך הכל בשנות החמישים לחייו, והבית - מלא ילדים. הבחור היה שבור, וביקש שראש הישיבה יחזק אותו. שמע אותו רבו, נתן לו לבכות וחזק אותו באמונה, ולאחר מכן אמר: "הבה נעשה מעשה. השבת יש בישיבה שבת חופשית וכל הבחורים נוסעים. נקרא לעוד שמונה בחורים, וביחד אתנו נהיה מנין. נשכור הסעה לכותל המערבי, ונעשה שם תפילה, ולא סתם תפילה תהיה שם: נגמור בל"ג את כל ספר התהילים, נאמר "ג מידות, נבקע רקיעים, ובעזרת ה' עוד נראה נסים ונפלאות". הרעיון השיב את נפשו של הבחור, והוא התגייס במהירות לאסוף עוד שמונה בחורים.

באחת-עשרה בלילה בליל שישי התאספו ראש הישיבה והבחורים ליד הטנדר, אלא שאז התברר כי העשירי לא הגיע. בתחילה חיכו לו, אך כשחלף הזמן החלו להפנים שהוא לא יבוא. מה עושים? אין מנין, ואי אפשר לגייס בין רגע עוד אחד, שהרי לא מדובר בסיפור קצר, אלא בעניין שאמור להתמשך על פני שעתיים וחצי לכל הפחות, לא כולל הנסיעה. תוך כדי המתנה ונסיון נואש לצור קשר עם הבחור החסר, חלף במקום אחד מבחורי הישיבה, בשם אהרון, כשתרמילו על שכמו. ראש הישיבה קיבל את פניו בשמחה גלויה: "הו, אהרון, אתה בדיוק האדם המתאים במקום המתאים. אנחנו בדרך לכותל, ובחור אחד נעלם לנו, אולי תוכל לבוא במקומו." "אך אהרן מנענע ראשו לשלילה: צר לו, אבל הוא בדרך לביתו באופקים. יש לו טרמפ שממתין לו, הוא מוכרח לנסוע הביתה. ראש הישיבה החליט לשתף אותו בסיפור, שבוודאי יניע מיתר בליבו. יצא מהטנדר, סימן לו שיבוא לפינה צדדית, ואמר: "אחד מן הבחורים בטנדר שאיני נוקב בשמו, זקוק לתפילה חמה עבור אביו החולה. אנא ממך, אין לנו מנין! דחה את הנסיעה שלך". "אני לא יכול" - השיב אהרון - "אני בדרך לאופקים". "אולי

בכל אופן" - ראש הישיבה ממש הפציר בו . ואז אהרן אמר פתאום בגילוי לב: "רוצה אני לומר לראש הישיבה משהו. עד עכשיו לא רציתי לומר זאת, לא נעים לי לגלות, אך כדי שתבינו את פשר סירובי - אני מספר. לפני כשנתיים, נפלט אבי ממעגל העבודה, ומאז אין לנו שום מקור הכנסה. אמי גם היא אינה עובדת, ובבית יש הרבה ילדים. להוריי אין פרוטה לפורטה. אנחנו חיים מכספי חלוקות וכספי צדקה, בלי שום משכורת מסודרת. כעת הגיע אחי לגיל בר מצוה. אף אחד לא דיבר על עריכת שמחת 'בר מצוה' באולם! מי שאין לו כסף ללחם, בוודאי אינו יכול להרשות לעצמו מעבר לכך, אבל מה אומרים לילד קטן ומסכן שכל כך מחכה ליום הגדול הזה? איך אומרים שאין כסף ולכן לא יעשו לו שום אירוע?... אתמול התקשרה אליי אמי ואמרה: 'אהרן, בר מצוה אין באפשרותנו לעשות לו, אבל לכל הפחות נעשה לו 'שבת חגיגית' במיוחד. נזמין את כל הנשואים ואת כל הדודים, נעשה שבת בר מצוה, שלא יצא בלי כלום'. הסכמתי, אבל ידעתי שגם שבת כזו עולה הרבה כסף, ואין לנו. אבל במשפט הבא הבנתי מדוע התקשרה אמא אליי. היא ספרה ששמעה על מקום באופקים שבו נערכת חלוקה למשפחות מדי יום שישי בבקר. כל מיני חנויות מביאות פירות וירקות, מוצרים קפואים וכיוצא בכך. אמא ביקשה שאחזור מן הישיבה מוקדם, בבוקר אקום בהנף החמה, ומיד לאחר התפילה אלך ואשיג כל מה שבאפשרותי להשיג. מה שאצליח להביא - זה מה שנאכל בשבת, ומה שלא יהיה - לא יהיה. ראש הישיבה מבין אותי כעת?" - מישיר אהרן את מבטו המושפל " - איך יכול אני לא לנסוע כעת הביתה. "? ראש הישיבה נאנח עמוקות, ולבסוף אמר: "איני יודע מה לומר, אולי אתה צודק."

אהרן הלך, ועדיין אין מנין. החליטו להמתין עוד רבע שעה לניסיון אחרון, ואם לא יתפזר כל אחד לביתו. חולפת רבע שעה כאשר לפתע נראית דמותו של אהרון מתקרבת, והוא נכנס פנימה בלי אומר ודברים. ראש הישיבה הופתע לחלוטין. קרא לאהרון הצידה וביקש שיסביר לו מה קרה פתאום. ואהרן השיב: "הלכתי לכיוון הטרמפ שלי, ומחשבה אחת ממלאת אותי - מה הקב"ה רוצה ממני? מה עלי לעשות ברגע זה? מצד אחד יש כאן מצות כיבוד אם ושמחת בר מצוה לאחי, שני עניינים חשובים מאד, ומצד שני מוטלים על המאזניים חיי יהודי, אבא לעשרה ילדים, שקיבל את המחלה הנוראה, והוא ובנו זקוקים לעזרה שלי. מה רצון ה' שאעשה עכשיו? לבסוף החלטתי שאני מוכן לוותר על שינה בלילה הזה. אלך כעת לכותל, ומשם אנסה להגיע במהירות האפשרית לאופקים. אי אפשר לומר 'לא' ליהודי כזה, שחייו תלויים על בלימה!".

תוך רגעים ספורים החל הטנדר את הנסיעה. הבחורים הגיעו לכותל והחלו באמירת תהלים נרגשת. בשעה שלוש לפנות בוקר סיימו את כל ספר התהלים ואמירת י"ג מידות של רחמים, בתקוה גדולה לישועת ה'. בשלב זה התקבצו הבחורים סביב ראש הישיבה, וכמה מהם אמרו: "רבינו, מה עם אוכל? עמדנו והתפללנו שעות, נהיינו רעבים ואנו צריכים לאכול משהו". ראש הישיבה הסכים איתם, אכן צודקים. הוא הציע לנסוע לאנג'ל ולקנות לחמניות ומעט רוג'אלאך. "אבל ליל שישי עכשיר" - טענו הבחורים - "ואין מנהג הישיבות לאכול בליל שישי לחמניות לבד... אי אפשר לעשות נגד המנהג... צריכים משהו חם, 'טשולנט' טוב". "הצדק איתכם" - הסכים ראש הישיבה - "אבל מהיכן אביא לכם טשולנט בשלוש לפנות בוקר בכותל המערבי". "? לאחד הבחורים היה רעיון: "במאה שערים יש קייטרינג מפורסם של הרב חשין. בנו הוא בוגר הישיבה, והוא מכיר את הנפשות הפועלות. הרב חשין, מן הסתם, אינו ישן כעת, אלא עסוק בהכנת האוכל לשבת. הבה נתקשר אליו. "! הם מחליטים לנסות. הרב חשין מברר בדאגה אם הכל בסדר, מה פשר הטלפון הזה בשלוש לפנות בוקר?. ראש הישיבה מבטיח שהכל כשורה מלבד דבר אחד - הוא בכותל כעת עם תשעה בחורים שסיימו כעת תפילה ארוכה, וכולם זקוקים לטשולנט. רק הוא יכול להושיע כעת...! הרב חשין מזמין אותם ברוחב לבו למאה שערים, ומבטיח לארגן הכל. הטנדר מוביל אותם הישר לשם. הרב חשין פותח להם שולחן כסעודת שלמה בשעתו, מכל הלב. היה אוכל בשפע, לחמניות וכל טוב, וכמובן טשולנט ראוי לשמו. כשסיימו לברך ברכת המזון, בא ראש הישיבה להודות לרב חשין והביע את התפעלותו מן הלב הגדול שלו. הרב חשין החניק אנחה, והגיב: "בגלל הלב הזה אני סובל". "... מה הפשט?" - תהה ראש הישיבה.

במקום לענות הוביל אותו הרב חשין לאחד החדרים הפנימיים, והראה לו מגשים מלאים בבשר, בדגים, בסלטים ובכל טוב". הזמנה רצינית יש כאן" - אמר ראש הישיבה. הרב חשין הגיב: "רצינית מאד. יש כאן מאה ושישים מנות. ביום ראשון קבלתי הזמנה לשבת שבע ברכות. הכנתי הכל, ופתאום אני שם לב שאף אחד לא מתקשר לתאם את המקום. לפני שעה הצלחתי להשיג אותם ולשאול מה קורה. הם התפלאו לשמוע אותי ואמרו: 'ביטלנו את ההזמנה הזאת!'. 'לא ביטלתם!' - אמרתי - 'הכל דמיון! ההזמנה רשומה אצלי שחור על גבי לבן!'. כמה שיחות לכאן ולשם, והעניין מתברר: הבעל חשב שהאשה ביטלה, והיא היתה בטוחה שהוא ביטל... העניין נפל בין הכיסאות. כשראיתי שזה מסבך באופן רציני את השלום - הבית שם, נסוגתי אחור. אמרתי: 'טוב, תעזבו, גמרנו, אני אספוג את הנזק הזה'. ועכשיו אני כאן, תקוע עם מאה ושישים מנות שאין לי מה לעשות אתן. איני מדבר על ההפסד העצום של הכסף, ה' ישלים את החסר! אבל לכל הפחות שלא יהיה כאן בל תשחית". פתאום נדלק זיק בעיניו: "רבי חיים, אולי לכן הגעת לכאן? אולי הקב"ה שלח לי מלאך משמיים? אתן לך את כל האוכל הזה לישיבה". "ראש הישיבה מיהר לענות: "בישיבה יש כעת שבת חופשית, אבל יש לי רעיון אחר...". הוא מספר לו את סיפורו של אהרן, אין בר מצוה... אין כסף... הרב חשין התרגש מן הספור. בו במקום שלף מאתיים שקלים ואמר: "אם הקב"ה זימן לי את המצוה הזו, שתהיה מצוה מושלמת". הוא נתן לנהג הטנדר מאתיים שקלים, העמיס עליו את כל מגשי האוכל, והורה לו להוריד את הבחורים בבני ברק, ולאחר מכן להמשיך לאופקים עם אהרון, ביחד עם כל האוכל... מאה שישים מנות מלאות כל טוב הגיעו אל ביתו של אהרן!

ביום ראשון בבוקר, התקשרה אמו של חתן הבר מצוה נרגשת כולה. היא הודתה נרגשות לרב חשין, וסיפרה כי מזה שנתיים בעלה מפוטר, והם אינם אוכלים שום סעודה ראויה לשמה בשבת. לפעמים אכלו רק ירקות, לפעמים רק עופות, הכל בהתאם לחלוקה השבועית... השבת נכנס אור הביתה. היא הוסיפה להרעיף על הביתה. היא הוסיפה להרעיף על ראשו ברכות גדולות וסיימה את השיחה בהתרגשות גדולה.

חלפו מספר ימים. בבני ברק התקיימה הכנסת ספר תורה וראש הישיבה דרש וסיפר לציבור אודות הסיפור המופלא המעיד על כך שהקב"ה אינו עוזב את דורשיו: בחור מתלבט מה רצון ה' שיעשה - כותל מערבי או כיבוד אם, והוא מתגבר על רצונותיו וענייניו האישיים, וטורח להגיע ולהתפלל למען השני. והנה, מסובב הקב"ה כך שייגיעו מאה ושישים מנות לשבת, טרמפ ישיר לתוך הבית, ממש כאוכלי המן.

אחד השומעים התפעל מן הסיפור, והעיר: "איני מאמין שבימינו יש בית עם עוני כזה, עד כדי כך שלא מסוגלים לערוך בר מצוה לילד! איך יתכן שאין כסף בשביל עריכת שמחה מינימלית ופשוטה?". "ענין רואות שיש" - השיב לו ראש הישיבה - "יש אנשים שמצבם הכלכלי קשה ביותר". הוא יצא מהורהר, ובסיום הכנסת ספר התורה ביקש מראש הישיבה שיסור אליו למוסך שבבעלותו. כשהגיע ראש הישיבה, נתן בידו צ'ק, ואמר: "לא יכולתי לשמוע על ילד שמפסיד את הבר מצוה שלו מחוסר כסף. אני רוצה לשלם את כל הבר מצוה, את התזמורת, את הצלם, את האולם ואת הסעודה כולה". וכך, במקום אירוע מצומצם בשבת לילדים הנשואים, קיבל חתן הבר מצוה שבת מפוארת ושמחה, וגם אירוע מושלם ביום כניסתו למצוות.

הילד שנולד ללא יד (מתוך סדרת הספרים "משכני אחרים", שמות חלק א.)

ילד אחד נולד, לא עלינו, ללא יד ימין. מטבע הדברים הוא היה נימוסי מאד, לא התקוטט ולא רב, כמנהגם של ילדים, ותמיד היה נוהג לעמוד בצד ולשתק. גם כשכבר דבר - היה דבורו בנחת ובנימוס. אולם תמיד, הציקה לו בליבו פנימה הטענה: מדוע לכל הילדים יש שתי ידיים, ואלו לי יש רק אחת?

מדוע נגזרו דוקא עלי יסורים נוראים כאלו? 'מדי פעם הוא היה פונה לאמו בשאלה: "מה חטאתי"? ולאם הרחמנית לא היה מה לענות - כל מה שנותר לה לעשות הוא להיכנס למטבח ולבכות...

הילד גדל והיה לאיש, על אף היותו תלמיד חכם המשיכה השאלה להציק לו תמיד. יום אחד, בסיום התפלה, לאחר שכל המתפללים עזבו את בית הכנסת. נותר הוא שם לבדו, הוא ניגש אל ארון הקדש, פתח אותו, הכניס את ראשו בין ספרי התורה, והחל לבכות בכיות נוראות: "ריבונו של עולם! מה עשיתי? מה חטאתי? מדוע דוקא עלי גזרת להיוולד חסר יד?" לפתע הרגיש חולשה. הוא התיישב על כסא ונרדם. בחלומו שמע קול מדבר אליו: "כלום אינך מתבייש לשאול שאלה זו? הלא הייתה זו 'הזמנה פרטית' שלך, ובמאמצים גדולים - לאחר שמתחילה סירבו לך - נעתרו לבסוף בשמים לבקשתך!"

והקול החל לספר: "אין זו הפעם הראשונה שהנך חי בעולם הזה. כבר היית כאן, עשית הישר בעיני ה', ושמרת תורה ומצוות. אך דא עקא, מדה רעה אחת הייתה בך: היית בעל זרוע. כל אימת שמישהו היה מכעיס אותך, היית ממנהר לכעוס ומשתמש בזרועך ל'הכות באַגְרָף רשע' (ישעיהו נח, ד) כשמלאו ימין ושנותין והגעת לעולם העליון, ישבו לעין בדין: מחד גיסא הגיע לך גן עדן; שמרת תורה ומצוות, דקדקת בקלה כבחמורה, אך מאידך גיסא, כל המרים יד על חברו להכותו, אפילו לא הכהו, נקרא רשע! כך דרשו חז"ל (סנהדרין נח ע"ב) על הפסוק: 'וַיֹּאמֶר לְרִשָּׁע לְמָה תִּכֶּה רֵעֶךָ: 'למה הכית', לא נאמר, אלא 'למה תכה' - אף על פי שלא הכהו, נקרא רשע. קל וחמר אתה, שלא רק הרמת יד, אלא אף הכית בפועל, שאי אתה יכול להיפטר בלא כלום". "לבסוף נתנו לך לבחור באחת משתי האפשרויות: או להיכנס ארבעים יום לגיהנום, או לחזור לעולם בגלגול ולתקן את אשר פגמת במידת הכעס ובהרמת ידיים. ואתה, שחששת לשוב לעולם הזה, כי מי יודע באיזה גלגול תשוב, ואם אכן תתקן את הפגם שפגמת, בחרת באפשרות הראשונה."

לקחו אותך לגיהנום, וכשהתחלת להרגיש את החום הנורא העולה משם - 'הַלֶּןךָ יֵלֶךְ וּבָכָה' (תהלים קכו, ו), החלות לתהות על בחירתך. ככל שהתקרבת לגיהנום, והחום התגבר ביתר שאת וביתר עז, החלות להתחנן על נפשך, ובקשת לחזור בך, ולהעדיף את האפשרות השנייה: לחזור בגלגול לעולם הזה". "מתחילה סרבו לאפשר לך לחזור בך מהחלטתך הראשונה. אך ככל שגבר הלהט הנורא, ותחנוניך גברו, החליטו לאפשר לך להתחרט ולשוב בגלגול, לא לפני שהתרו בך והזהירו אותך באופן נוקב כי יהיה עליך להתנהג במשנה זהירות לבל תרים יד על חבריך בשום פנים ואופן, ואם חלילה תיכשל - מרה תהיה אחריתך. או אז, למשמע האזהרה החמורה, ביקשת במו פיך לשוב לעולם הזה בלי יד ימין, כדי שלא תצטרך לעמוד שוב בפני הניסיון הזה!" "המלאכים סירבו לקבל את בקשתך, וטענתם בפיהם: 'בלי יד ימין - אין הוא עומד בפני 'ניסיון'! התיקון איננו תיקון! מנגד, היו מלאכים שטענו כי סוף כל סוף היית כבר בעולם הזה, חיית בו שבעים שנה ושמרת תורה ומצוות, ואפשר לקבל את בקשתך לשוב לעולם בלי יד, כדי שתצליח לעבור את המשימה בשלום". "בסופו של דיון התקבלה בקשתך! אפשרו לך לשוב לעולם הזה בלי יד! מה לך, אפוא, מתלונן ומקשה קשיות לקב"ה מדוע ברא אותך בלי יד?! והלא זהו חסד ה' איתך! בצורה הזאת אתה עובר את חייך מתוך שפלות הרוח ועדינות הנפש, ללא כעסים, ללא מריבות, ללא הכאות, ועומד היטב במשימה שהוטלה עליך". הוי אומר: גם מה שנראה בעינינו כ"דין" הוא בעצם "רחמים"! "דא עקא, בדרך כלל טחו עינינו מראות."

רק מי שהוא בעל אמונה איתנה בבורא עולם משכיל להבין שכל מה שה' עושה הוא לטובה. הכל חסד ורחמים, גם מה שבעין שטחית אינו נראה כך!

הכרת הטוב 4 (עלון 'דרשו').

היה זה בשעת בוקר בעולם שעוד לא התעורר. רבן של ישראל ה'חזון איש' זצ"ל' כבר התפלל תפילת שחרית כוותיקין, ויצא להליכת הבוקר הקבועה שלו בפרדסים שבשולי בני ברק דאז. בצאתו, ניגש אליו רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, שהיה אז בחור צעיר שהרבה להסתופף בצלו, וביקש להצטרף לטיול. החזו"א ניאות, וכך יצאו השניים להליכת בוקר צונן ונעים, כשהם משוחחים בדברי תורה.

והנה לפתע פתאום החלו לנשב רוחות עזות, השמים התכסו בעננים כהים, ומטר עז החל ניתך על הארץ. החזו"א ומלווהו עמדו בשולי אחד הפרדסים, סמוך לכביש, חשופים לגשם השוטף ההולך ומתחזק. אין כל קורת גג בקרבת מקום, איך אפשר לרוץ בגשם עד בני ברק?! ואז, כמו אור עולה מהאופק, נראתה משאית ישנה מתקרבת. הנהג הבחין בשני היהודים הזקוקים נואשות ל'טרמפ' שיחלץ אותם מהגשם, והתרגש לגלות כי אחד מהם הוא החזו"א בעצמו! כשהגיע אליהם עצר הנהג את המשאית, והזמין לעלות, תוך שהוא מבהיר שהוא הבעלים של המשאית ורשאי להעלות אנשים לרכב. אז הורה החזו"א למלווהו הבחור שמואל צבי, שיעלה על המשאית ויתיישב בכיסא שליד הנהג, כשהחזו"א צועד אחורנית כדי לעלות אל הבאגז הפרוץ שמאחור... הבחור נבהל ונרתע; 'לא יתכן!' - קרא מיד, 'הרב יעלה ויישב ע"י הנהג, ואני אעלה לבאגז' מאחור. רבן של ישראל ייסע כמו קרטון סחורה, בעוד אני אשב מלפנים?!' - קרא בזעזוע. החזו"א חיך, והשיב תשובה שכדאי שתהדהד באוזניו שוב ושוב: 'הלא הגעת איתי לטיול בוקר, ליווית אותי במסירות, אני חייב לך הכרת הטוב! מבקש אני לגמול עמך טובה, ולהעניק לך את המושב הטוב יותר במשאית - ליד הנהג!'. הבחור נבהל ושאל: 'רגע' והלא אני הוא שביקשתי להצטרף לטיול, לעונג ולכבוד הוא לי! הרב הוא זה שגמל עמי טובה במתן האפשרות להלך עמו בצידי הדרכים! יעלה נא הרב ל'קבינה' ויתפוס מקומו ליד הנהג, ואני אסע בבאגז' מאחור!'

הגשם הוסיף לרדת, בעל המשאית המתין בסבלנות, עומד נדהם למול הוויכוח המשונה בין גדול הדור לבחור. כשראה הבחור כי ה'חזון איש' איתו בדעתו, גייס טיעון חדש ומקורי: 'הלא איך ייראה הדבר, אם בשובנו לב"ב יביטו האנשים ויראו שאני מתרווח לי מלפנים, בעוד הרב בבאגז'? כל מי שיראה זאת יבוא לחשוך בי שאינני נוהג ברב בכבוד, ותיגרם פגיעה בשמי הטוב! - טען בלהט... ה'חזון איש' האזין לטיעון ההגיוני וטיכס עצה גאונית: 'הבה ניסע אתה בחזית ואני מאחור, וכשנגיע לב"ב - נתחלף' - הציע ה'חזון איש', ולבחור לא הייתה ברירה אלא להסכים.

הגשם הוסיף לרדת, נהג המשאית משרך את דרכו העירה, כשהבחור יושב בנחת במושב שלצד הנהג, והחזו"א בבאגז' מאחור, מאמץ את אחיזתו שלא ליפול... כשהגיעו סמוך לב"ב, עצר נהג המשאית והשניים התחלפו, החזו"א עבר לשבת מלפנים והבחור נעמד מאחור. אך בכך לא תמה הכרת הטוב של החזו"א - בהגיעם לביתו, ביקש החזו"א מנהג המשאית לבקש ממנו ברכה, עצה, משהו שיוכל להשיב לו טובה ולהוקירו על שהביאו לב"ב בעיצומה של סערה חורפית. הנהג הנהן במבוכה, לא מצא בקשה מיוחדת, אך רבי שמואל צבי, קפץ על ההזדמנות... 'אם כבר אפשר לבקש, אבקש שהרב יסדר לי חברותא כלבבי' - ביקש הנער, והחזו"א ניאות. עוד באותו היום סידר לו חברותא את הגאון רבי שלמה ברמן זצ"ל - חתנו של ה'סטייפלער' ולימים מראשי ישיבת פוניבז', ואף ה'חזו"א קבע עמו חברותא אישית, כל יום בשעת טיול הבוקר וגם בשעת ערב.

סיפור זה (המובא ב'אנא עבדא') מספק לנו הצצה על חשיבות 'הכרת הטוב' של גדול ישראל. כי אף שטיול הבוקר עם החזו"א הוא שעה של קורת רוח שאין כמותה, למרות זאת חש החזו"א כי הבחור מטיב עמו, ולכן העניק לו את המקום הטוב במשאית, וגם סידר לו חברותות כלבבו, כשהוא עצמו אחד מהם, הכל כדי להשיב לו טובה! הבה נלמד מהסיפור הזה עד כמה גדולה חובת 'הכרת הטוב'.

התעלומה נפתרה ... (מתוך הספר מחנך לדורות)

את המעשה דלהלן סיפר רבי זושא ולטנר, מלומדי הכולל שיסד מרן הגרא"א דסלר זצ"ל בזמנו בגייטסהד.

בזמן המלחמה נאספו פריטים שונים כתרומה מאנשים עשירים למען המאמץ המלחמתי נגד הגרמנים, והממשלה הבריטית מכרה אותם במכירות פומביות במחירים נמוכים. הרב ולטנר החליט ללכת למכירה כזאת שנערכה בקירבת גייטסהד ביום ששי אחר הצהרים. הוא רצה לקנות משהו כדי לקשט את הבית לכבוד שבת המלכה, והקדיש למטרה זו לירה שטרלינג אחת.

לאן מועדות פניך? שאלו מרן הגרא"א דסלר שהבחין בחפזונו, ורבי זושא סיפר על מחוז חפצו. "האם אוכל להצטרף אליך אל המכירה?" שאל מרן הגרא"א דסלר, ורבי זושא השיב בחיוב כמובן, אף שבליבו תמה - וכי מה לו למרן הגרא"א דסלר, הרחוק ומרוחק מכל ענין גשמי ונעלה מכל שמץ של 'מותרות', ולמכירה פומבית של 'מציאות' אולם מכל מקום, רבי זושא כמובן לא שאל דבר, ומרן הגרא"א דסלר מצדו לא נידב פרטים נוספים.

כשהגיעו אל השוק שמעו קול מכריז: "מגש מכסף טהור, הביטו הביטו, רק עשרה שילינג!" הטס היה מעשה אומן והמחיר מגוחך ממש. רבי זושא ניגש אל המוכר וביקש לקנות את המגש, אולם לפתע משכו מרן הגרא"א דסלר לפינה צדדית ואמר לו בלחש: "בבקשה ממך, זוהי מציאה גדולה ביותר ואני מבקש את המגש בשבילי. אנא הנח לי לקנותו..." רבי זושא הביט בו תמה ומשתומם, אך כמובן לא התנגד, ומרן הגרא"א דסלר קנה אפוא את המגש.

בהמשך ראה רבי זושא פמוטות במחיר לירה שטרלינג אחת, אולם שוב, כשבדק אותם שמע את מרן הגרא"א דסלר מתפעל מהם ומביע את רצונו לקנותם. פליאתו של רבי זושא גברה, אך הוא ויתר כמובן ללא אומר.

רבי זושא תר בעיניו אולי ימצא מציאה נוספת, והנה גביע כסף גדול ומעוטר ניצב על אחד הדוכנים בעשרה שילינג בלבד. הוא מיהר אל הדוכן ומרן הגרא"א דסלר אחריו, ושוב חזר הסיפור על עצמו. רבי זושא חפץ לקנות את הגביע, אך מרן הגרא"א דסלר מפציר: "אנא, יוותר נא לי. מקח טוב הוא ואני זקוק לך..."

השבת כבר התקרבה, ולא נותר לרבי זושא אלא לחזור לביתו בידיים ריקות ובתחושת אכזבה. הוא תמה מאוד על קנייתו של מרן הגרא"א דסלר, במיוחד לאור העובדה שמעולם לא היה זקוק לדבר מלבד שולחן הכתיבה הקטן שלו, מיטה, וספרייתו הגדולה. אך הנה דקות אחדות לפני שבת נפתרה התעלומה.

נקישה על דלת ביתו של רבי זושא הביאה את בעל הבית אל הדלת, שם פגש במרן הגרא"א דסלר ובידו שלש חבילות ארוזות היטב. "זוהי מתנתי האישית לכם", אמר מרן הגרא"א דסלר והוסיף: "תיהנו ממנה בשמחה לאורך ימים טובים."

בידיים רועדות התיר רבי זושא את החבילות ונותר המום. טס אמנותי מכסף, פמוטות מחוטבים וגביע כסף גדול ומעוטר ... בצד עמד מרן הגרא"א דסלר וחיוך דק מרחף על שפתיו. הוא ראה את התימהון שפשט על פניו של רבי זושא, קרא לו אל הצד ואמר: "שם במכירה נראית להוט מדי... להיטות אחר חפצי העולם הזה וחיפזון רב מדי לרכושם, הינם כלי נשק בו עושה היצר הרע שימוש רב. זה לא טוב. רציתי ללמד אותך איפוק ולהקנות לך את היכולת לחכות ולשקול ולא להיסחף בהתלהבות ובלא מעצורים אחר הנאות עוה"ז."

אין צורך לומר כי דבריו של מרן הגרא"א דסלר פעלו את פעולתם. כה חינוך מרן הגרא"א דסלר את לומדי הכולל להרחיק מעליהם את הרדיפה אחר הנאות העולם, תוך שהוא משריש בקרבם שאיפות עמוקות להישגים רוחניים נעלים.

טלטלה ליד הקבר (על-פי 'תפארת ישראל')

גלי ההגירה הגדולים ממזרח אירופה לארצות-הברית פתחו אופק חדש לפני היהודים. סוף-סוף השתחררו מעול השליטים העריצים שרדו בהם בעבר וזכו בחירות ובחופש דת.

אך החיים ביבשת החדשה צפנו בחובם גם ניסיונות גדולים בשמירת התורה והמצוות. ארץ האפשרויות הבלתי-מוגבלות הציעה שפע חומרי, וזה קסם לרבים וסנוור את עיניהם. הללו שאירו מאחוריהם עם 'העולם הישן' גם את ערכי התורה, והחליפו אותם ברדיפה נלהבת אחר העושר וההצלחה.

גם מי שנשארו נאמנים לתורת ישראל, המרוץ אחר הכסף וההישגיות הכלכלית שאב את כל זמנם ומרצם, עד שלא היה להם פנאי להשקיע בחינוך ילדיהם, והללו נטמעו והלכו באווירה המתירנית של אמריקה.

לתוך המציאות הזאת בא לארה"ב בשנת תרפ"ז (1927) האדמו"ר רבי מרדכי-שלמה פרידמן מבויאן. דמותו המאירה החלה להפיג את החשיכה והניכור ליהדות, ובדרכו המקרבת עורר את ליבם של יהודים רבים לשוב לדרך אבותיהם.

לא אחת עמד מול יהודים שבורי לב, שבאו לזעוק לפניו את כאבם על ילדיהם שהתרחקו מהמסורת, ולעיתים אף החליטו להינשא ללא-יהודים. ההורים האלה היו חסרי אונים אל מול התופעה.

מתתיהו היה חסיד בויאן ותיק מגליציה, שהיגר לארה"ב עם כספו, והוסיף לעשות חיל. כמה שנים אחרי הגירתו התאלמן מרעייתו, ונשא לבדו בעול גידול ילדיו. יום אחד השמיים נפלו על ראשו שנית. בתו הבוגרת בישרה לו כי היא עומדת להינשא בשעה טובה.

מי המיועד? שאל האב המופתע. התשובה טלטלה אותו: הוא חש הקלה מסוימת כששמע שהבחור יהודי, אך מהותו גרמה לו אכזבה קשה. זה היה בחור פוחז וקל דעת, שהתהלך בשולי החברה אפילו על-פי המוסכמות המקובלות בחברה הלא-יהודית.

האב ניסה להפעיל את כל כוח השפעתו על בתו - לשווא. דיבר אתה ברכות, התחנן בדמעות, הבטיח לה הרים וגבעות אם תמצא לה בעל ראוי יותר. דבר לא הועיל.

בלב שבור ניגש אל רבו ושפך לפניו את כאבו. "רבי", זעק בבכי, "אני יודע כי אפסה התקווה להניא את בתי מכוונתה. יברכני אפוא הרבי כי חתני לעתיד יחזור בתשובה ויהיה יהודי הגון".

נתן בו הרבי מבט רחום, אך הניד בראשו לשלילה. "אדם מסוכן ושופך דמים שכמותו, קשה מאוד להביאו לידי תשובה!", אמר. מילותיו הלמו באוזני האיש. דברי הרבי כאילו זרו מלח על פצעיו. שופך דמים? בחלומותיו השחורים ביותר לא שיער כי בתו תיפול לידי של אדם שפל כל-כך.

בשיברון-לב יצא מבית הרבי, ואז הבזיק רעיון במוחו. אם יצליח לאמת את דברי הרבי, יוכל להניא את בתו מלהינשא לעבריינין. הוא פתח מיד בפעולות חקירה ובילוש אחר הבחור, ונעזר באנשי מקצוע בתחום. הממצאים שהעלה הדהימו אותו. התברר כי הרבי צדק בכל מילה.

הבחור היה שותף בכנופיית עבריינים, שעסקה בהברחת סחורות אסורות ומכירתן בשוק השחור. פעם אחת נחשפה החבורה בידי כוח משטרה. במהלך ניסיון ההימלטות שלף הבחור אקדח וירה לעבר השוטרים והרג שניים מהם. למזלו לא הצליחה המשטרה לעלות על עקבותיו.

עם המידע המפליל בידו פנה מתתיהו אל בתו והציג לפניה את דמותו האמיתית של מי שבחרה לחתנה. הוא המתין לתגובתה, אך היא נשארה מבוצרת בעמדתה. "לא אשנה את דעתי", הגיבה בשוויון-נפש. "הוא יהיה בעלי ושום דבר לא יועיל".

האב חשב שהוא מתפלץ. מרוסק לחלוטין חזר אל בית הרבי והתחנן לישועה. "רבי", ייבב, "חיי אינם חיים אם בתי תינשא לפושע כזה".

פני הרבי הרצינו. "שמע נא", אמר, "רק אחת ממכרותיה של אשתך המנוחה תוכל להשפיע עליה". מתתיהו לא הספיק לפצות פה ולבקש הסבר לדברים הסתומים של רבו, וכבר נפרד ממנו הרבי לשלום.

חלפה תקופה קצרה, והגיע יום השנה לפטירת האם. אחת השכנות, שהייתה מיודדת עם הנפטרת, יזמה עלייה לקברה, להתפלל לעילוי נשמתה. היא הפצירה בבת המרדנית להתלוות אליה. בתחילה השיבה הצעירה בשלילה. מה לה ולתפילות. אבל לאחר מאמצי שכנוע מצד האישה – נעתרה.

תחילה עמדה מאופקת ולא הסגירה רגשות כלשהם. ואולם העמידה ליד קברה של אימה הנידה מיתר חבוי בליבה של הצעירה. דמעות החלו נקוות בזוויות עיניה. קריאתה את פרקי התהילים נעשתה נרגשת יותר. בתוך זמן קצר פרצה בבכי תמרורים. דקות ארוכות עמדה והתייפחה בסערת נפש.

כאשר נרגעה מעט חשה השכנה כי זו שעת הכושר. היא החלה לדבר על ליבה ולשדל אותה: "אנא, עשי נחת לאמך המנוחה והקימי בית יהודי כפי שהיא קיוותה לראות!". הפעם הגיבה הצעירה בהנהון הסכמה.

שמחתו של מתתיהו לא ידעה גבול. מה שלא עשו האיומים, התחינות והתחבולות, חולל הצדיק בהבטחתו. הנערה נטשה את הבחור המפוקפק, חזרה בתשובה שלמה והקימה בית נאמן בישראל.

כיבוד אב ואם II ("פורסם במגזין 'במה', ובביטאון 'קול ברמה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

שח הגר"י זילברשטיין שליט"א: ת"ח המתגורר בבאר שבע סיפר לנו, שיום אחד מתקשר אליו אביו ומבקש ממנו שיעזור לו בתיקון חלק שהתקלקל באופניו. "אני מתעסק בצרכי סת"ם", מספר הת"ח, "ולמרות שהייתי מאוד עסוק, ואנשים קבעו אתי בענייני הסת"ם, דחיתי את כל הסידורים הללו, והסכמתי לגשת מיד לביתו של אבי, כיון שמדובר במצווה היקרה של כיבוד אב ואם". בסופו של דבר לא יכולתי לסדר את התקלה לבד, ונאלצתי לסור לחנות אופניים על-מנת שיתקנו את הבעיה.

בחנות היה תור ארוך, וכך נמשך הזמן ונמשך, עד שרק כעבור שעתיים התכוננתי לצאת מהחנות. "והנה, לפני שיצאתי, שמתי אל ליבי שיש איזשהו חדרון בחנות שלפי ההלכה זקוק למזוזה, ובעל החנות לא השגיח בכך. הערתי על כך למוכר, וכיון שהייתה בו יראת-שמים, הוא שאל אותי על - אתר אם אני יודע היכן משיגים מזוזה מהודרת. הצגתי את עצמי כמי שמתעסק בסת"ם, ואמרתי לו שאני עצמי יכול לספק לו את המזוזה. המוכר שמח מאוד, ואמר שהוא רוצה להזמין אצלי 4-5 מזוזות, כי גם בביתו יש כאלו שהוא צריך להחליפן". וזו היתה רק ההתחלה" ... אדם נוסף שעמד בחנות והמתין לתורו, שמע את הדברים, והודיע לי שהוא זקוק ל-25 מזוזות, לביתו - שלו ולבתיהם של שניים מבניו. 'הבוקר החלטתי לברר היכן יש סופר סת"ם שאצלו אפשר לרכוש מזוזות מהודרות', סיפר לי, 'והנה זימן לי הקב"ה אותך, כאן בחנות, כדי שלא אצטרך לטרוח'... האיש ביצע הזמנה של 25 מזוזות, והודיע

שיזדקק לכמות נוספת, גם לבית הכנסת בו הוא משמש כגבאי". והנה מתוך שלא התעצלתי במצוות כיבוד אב, הרווחתי ממכירתן של כ-30 מזוזות. ברור כשמש שלא זו הייתה כוונתי בקיום המצווה, אבל בזכות שהזדרזתי בכך, כדי לקיים את רצון ה' שציווה עלינו לכבד את הורינו, התגלגלו הדברים שיצאתי ברווח.